

LIBERTATEA

abonamentul: { „Libertatea“ (4 pag.) 120 Lei pe an.
 „Foaia Interes.“ (4 pag.) 80 Lei pe an.
 Cu ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei
 pe an, — 75 Lei pe jumătate de an, — 40 Lei pe 3 luni

Foale pentru popor.
 Apare JOIA
 Director: Ioan Moța

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimis în bancă
 ţările aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă
 Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoara)

O vorbă la locul ei.

— Ua îndemn înțelept.

Noi ne-am arătat prin „Libertatea“ de repetate ori îngrijorarea de soartea și starea preotului, pe urma faptului că e tras de mânecă în cutare sau cutare partid politic. Căci am simțit și prevăzut urmările. La noi lumea e săa de aprinsă de patima de partid, încât oameni ce nu și-au greșit în viață nici odată nimic, — îi vezi că nu se mai cunosc, se dușmanesc orbește, și ar face unii altora nu știu ce râu, numai fiindcă se treziră în alte partide politice...

Dar soarta nimănui nu e grea, jalnică, de nesufierit, ca a preotului. El trebuie să se bucure de încredere credincioșilor săi, toți să se apropie de el ca de „părintele“ lor sufletește, cu pace în suflet, cu atragere, cu dragoste.

Cum s'a băgat într'un partid politic, credincioșii de altă părere politică, nu-l mai văd cu ochi buni, îl ocărâsc, îl încunjură, îl ocolește, — și pentru el și biserică însăși!

De aceea, noi cunoscând state, în care preoții, pentru a fi feriți de orice încordare cu credincioșii lor, sunt cu totul înlăturăți din vîlmasagul și nebunia alegerilor, prin aceea că n'au drept de vot, nici aleși nu pot fi, și sunt opriți și se amestecă în politica partidelor, — și știind că acolo preoții au mai mare trezere la popor decât oriunde aiurea, — am fost și suntem de părere, și am scris în acest feltele, că preoții ar trebui și la noi scoși din politică!

Dacă Legea le dă drept de vot, să-i opreasă mai marii lor bisericești!

Căci e grozav ce se vede pe urma amestecului preoților în valurile tulburi și înveninătate a luptelor de partid.

Cunoștem state, unde preoții au fost izgoniți dela altar. Poporul a luat cheile bisericii și nu-i mai lasă în biserică. Unii s'au dus la Metropolitul și i-au spus: Aici și-așe bisericii. Păzește-le până le vei da unui preot vrednic și bun, că asta nu ne mai trebuie! În zadar a cerut Arhieul să-i domolească, să le arate că aceasta, de a răspopi pe cineva, nu e dreptul lor, ei spun: — Pe asta nu-l mai primim!

S'a făcut să tulburare între oameni, încât unul din Arhieul orădean, Prea Sfântul Roman Ciocogaru dela Oradea mare, a dat acum după Anul nou, o Scrisoare Arhiească către preoții Săi, în care îi sfătuiește, săruește, le cere, le poruncește, să rupă legăturile lor cu partidele politice, — că primejdusec pacea satelor și făsă și fișă bisericii. Le a pus termen de o lună de zile să-i facă cunoscut, că au împlinit porunca venită dela înima unui Arhieul îngrijorat de soartea preoților săi și a bisericii pe care acela o slujesc.

Noi sfătuim pe preoții cari vor celi aceste șire, că, — să nu aștepte aici o poruncă dela mai mari, nici opreliște prin lege, — ci ei, de buă voie, îndemnați de înțelepciunea lor, să iasă din Partidele politice, să nu le mai slujească pe acelea, — lăsând această sarcină aducătoare de mult năcaz, mirenilor cari se cred „chemăți“ a face „politica“ în înțelesul rău al cuvântului cum se înțelege pe la noi. Preotul să stea între partide, peste ele, și să cerce să împace pe cei învărajbiți pentru turbata de politică (care ne-a spart viața cea frumoasă românească și la orașe, în toate, și la satel), să-i îmbândească pe ei, să-i trezească din amețeala urii și să-i aducă la — dragostea și iertarea cea dulce și sfântă creștinească.

Numai prin aceasta va fi preot adevărat.

Îndemnul Prea Sfântului dela Oradea mare, — e un îndemn cu minte, o vorbă sfântă!

— În același înțeles scrie și Iorga în „Neamul Românesc“ dela București, gazeta „Răsunetul“ din Lugoj și altele.

In Sfatul Țării

s'au hotărât lucruri de sâma.

Pe lângă desbateri mai mărunte, — în Sfatul Țării s'au întărit în zilele astăzi Legi îngeminate, anume: Legile în legătură cu împrumutul de stabilizare a banului țării. Toate Partidele și au spus cuvântul asupra lor, și s'au bucurat că împrumutul s'a încheiat, deși o spunea și d. Iorga și alții: dacă eram mai cumiții și țineam la olătă și nu ne sfâșiam și nu ne pîram în fața lumii, cum am făcut-o, împrumutul venea și mai curând și mai ușor...

Așa l'am căpătat sub condiții (învoielii) foarte grele, — dar, în sfârșit, bine că e aci și aşa. Ni-l dau 14 Bânci a lor 14 State, și astă e o mare cheiește, că el formează o temelie tare pentru statonicirea banului țării.

Prețul banului.

Prețul banului s'a stabilizat în cel al zilei, cu o foarte ușoară scădere, rămânând că un Leu are prețul a 10 miligrame de aur. — Prețul banii străini de azi, ei se potrivește față de Leu azi și de azi încooleră:

Francul francez .	Lei 6.65
„ elvețian .	32.25
Dollarul . . .	167.18
Lira engleză . .	813.58

Împrumutul pe chibrite.

Împrumutul dat de cele 14 Bânci, e de 72 milioane dolari.

Pe lângă acesta, în același timp, mai primim 30 milioane dolari dela o mare întreprindere de fabricat chibrite (lemașe) din Suedia, care are dreptul acesta numai ea și în alte câteva țări. Aceleia îi dăm din mâna dreptul pe care-l avea până acum

Statul, de a fabrica numai el chibrite și a câștiga la ele. Fiindcă ne dă acel împrumut, dăm acum acest drept acelei Societăți străine, care numai ea va putea fabrica și ne va putea da chibrite la țara întreagă.

Azi statul ne dă cutia de chibrite cu 60 de bătăișe în ea, cu 2 Lei, și statul câștiga 1 Leu 20 la cutie. Fabrica străină, având să dea și statului câștigul cel avea până acum, ba încă sporit, dar vrând să câștige și ea bine, ne va scumpi chibritele, și anume: dela 1 Iulie 1929 încolo la 2 Lei 50 bani cutia, iar dela anul viitor încolo, cu 3 Lei cutia, cu drept de a le urca apoi la 4 Lei. Și în loc de 60 de bătăișe, ne va da numai 45 în o cutie (cu a 4 mai puține ca azi). În felul acesta chibritele le vom avea cam înădit de scumpe decum le aveam azi. Și astă pe timp de 30 de ani. Statul are azi venit curat din chibrite 355 milioane, pe viitor va avea 600 milioane (pe urma scumpirii și a faptului că și dă mai puține în o cutie, încât trebuie să cumperi mai multe cutii).

Și legea astă a fost primită de deputați, încă de deputați liberați, cari au spus că e o greșală primirea acestui împrumut între imprejurări atât de grele și ei nu votează legea.

Di Iorga a primit'o, ca și ciajaliți toți.

Unde vom avea

GUBERNIILE?

Din amănuntele ce se mai dău despre noua Lege administrativă (de rînduirea slujbelor și slujbașilor țării), aflăm încă următoarele:

Se împarte țara în 8 „Directorate Provinciale“ (esa li se va zice), cu scaunele: La București, Craiova, Constanța, Iași, Chișinău, Cernăuți, Cluj și Timișoara, — adeca pentru Muntenia unul, Oțenia altul, Dobrogea altul, Moldova, Basarabia, Bucovina, Transilvania și Banatul.

La fruntea fiecărui „Directorat Provincial“ va sta un Director cu putere și rang de Ministru, — cu Sfatul său Provincial (micul său parlament) și Cancelariile de trebuință și cu slujbașii săi de lipsă.

Cu alte cuvinte vom avea 8 Ministerie nouă, în 8 puncte ale țării, — cu roialor lor de slujbași și cancelerii.

La Directorat fiecare Județ își va avea și el 2-3 oameni ai săi cari să-i cunoască stările, și aşa numărul slujbașilor nu va fi mic.

Subsecretarii de Stat de azi (ajutoarele de Ministri) se desființează, după ce Ministerele din București se ușurează de o bună parte din munca lor de azi. Negresit cel mai mulți din ei vor trece în Capul soilor Directorate Provinciale, în slujbă mai înaltă, mai bună.

Că ce cheltuieli vor cere aceste Directorate, — se va vedea. La toată întâmplarea nu putine.

O mică apropiere între România și Rusia.

Pentru a pune cât mai multe pedești izbucnirii de nouă războiului între state, s'a venit din partea Americii cu planul zis „Kellogg“ (după cel care a avut acest gând), ca fețurile state să încheie între ele un fel de Contracte, prin cari să se legă, că, pentru deslegarea pricinailor dintre ele, nu vor mai pune mâna pe armă ci le vor deslega pe cale pașnică. Multe state din Europa au iscalit acest legământ.

Rusia a dorit să încheie și ea acest legământ cu Polonia și cu alte state vecine din sus de ea. Polonia a spus: dar să îscălească și România, — adeca: învoeră-te la aceeași ținută și făță de România. Rusia s'a codit câțiva ani, apoi s'a învoit. Zilele trecute s'a iscalit Invioila Kellogg și între Rusia și România. Foile rusești spun: Da, ne-am învoit și nu pune mâna pe armă, dar astă nu însă că nu mai e între noi pricina pentru Basarabia. Doar că dorim, ca și această pricina să o deslegăm pe cale pașnică.

E un început de apropiere de pace între noi și vecina, care nu poate uita poama dulce ce i-a scăpat din ghiare, frumoasa și roditoarea Basarabie.

Nu vom mai avea

deficit la Stat.

Comisiile de impunere au îndrumat și întărit.

Anul trecut s'a încheiat cu un deficit (scădere, lipsă) în societățile Statului. Venitele plănuite în buget dând mai puțin, nu s'au putut copri cheltuielile toate și a rămas un gol de 4 miliarde (din 38 miliarde ce se luaseră buget).

Guvernul de azi a luat toate măsurile, ca bugetul anului de făță să nu se mai încheie cu perdere, că poate chiar cu un însemnat prisoș.

În acest scop a lăsat două măsuri: A trecut unele slujbe și cheltuieli de ale statului, asupra orașelor, ca o parte din poliție și Perceptoratele de dare (dacă fac ceva slujbă și pentru oraș).

A doua și cea mai puternică e, măsură, ca: Comisiile de impunere să urce dările la toată lumea pentru anul de făță..

„Comisiile de impunere“ (de nouă punere a dării pe anul de făță) au început a lucra dela 1 Februarie. El, bine, toți cății au trecut până acum pe dinaintea lor, spun că au fost urcați cu 1st 20 și 40 la sută făță de unul trecut!

Această urcare pe țara întreagă, are să aducă Statului mai multe miliarde spor de venituri, — și aşa o să dejeje că cheltuielile vor fi cu totul coperite și anul nu se va mai încheia cu perdere.

Mulți din cei nou impuși cu simțită urcare, se plâng, că au arătat imprejurările grele, cari nu îndreptățesc nici o urcare, dar Comisiile te mângează: - Ai drept la apel...

Comisiile știu de ce fac așa. Din cei ingreunăți, mai mult de jumătate nu mai aperează, că știu că în zadar ar mai cheltui cu drumul pe la Comisiile județene de apel, că rămân și cu cheltuiala drumului și cu cinci o scădere, și așa sporul de bir bus acestora, rămâne bine pus. Din cei care fac apel, încă foarte puțini au vorocul să li să scădă ceva. Si așa venitele Statului rămâne bine sporite prin noile impunerii.

Așa da, nu vom mai avea buget înceiat cu perdere.

De ce am avut deficit?

Să vorbit mult de faptul că anul trecut statul și-a lăsat sochetile cu o pierdere de mai multe miliarde. După obiceiul pământului, se strigă prin țară: Da, pentru că Ministrul au furat de au stâna!

Din Ministerul de Finanțe Mihai Popovici, vine să arate lucii adevarul. Dă să spus la Paris ziariștilor, care vorau să știe unele altele despre România chiar din gura unui Minister:

După războiu am avut dela 1921 bugete echilibrate (adecă fără pierderi coperindu-se cheltuielile din venite), dar erau bugete de mizerie (adecă săraci, cari nu te lăsa să îți împlinești multe din trebuințe, că nu era de unde).

Pentru inițial oră bugetul din 1928 a arătat o pierdere (deficit) de 4 miliarde Lei, deficit venit din roada proastă a pământului și din schimbarea în organizare financiară ca cele privitor la bănu pe apără, care anăiusă scăderea veniturilor.

E întrumos dela d. Ministeru Popovici că mărturiseste adevarul. Președintele său spunea că noi ne trebuie să menținem că toată sărăcia pe țară vine de acolo, că ministrii țării nu fac altceva decât foră. Dă Popovici spune constat de unde a venit nenorocirea golului în buget.

Iar mai de curând, în vorbirea sa în Senat, acesta d. Ministeru, a spus o vorbă dreaptă și despre izbânda la care guvernul de acum a ajuns să de revedea, de a lăcheia împreună, zicând:

Nu voi să nu recunoască munca pe care a pus-o în timpul din urmă partidul liberal, pentru că să însăpoțojească împreună și Stabilizarea. Uool dintr-o căi care a lovit mai mult în provinție astăzi, a fost dinul Victor Antonescu, (Ministrul țării la Paris, trimis acolo de liberali), care, trebuie să o mărturisească omenește, că de când am venit la putere și în prezent să nu deosebesc aprijinul de lipsă".

Așa e întrumos să se recunoască ce e drept și bun și în munca politiciilor. Juțecându-ne unii pe alții să, cu dreptate și cu mai multă frâu, nu mai fi nici urile săbătice de azi dintre oamenii și partide.

4. Pentru preoții penzionați și preotesele văduve ortodoxe, sunt luate în buget 500.000 Lei, iar pentru aceeași ai greco-catolicilor 700.000 Lei, deși aceștia sunt mai puțini decât ortodocșii.

5. Pentru tineri la Academile Teologice din Ardeal (cu Bânatul și Crișana) care se cresc preoți, sunt luate în buget ajutoare dela stat: pentru 305 ortodocși și 368 unități.

6. Episcopii, toți, au în jurul lor un stat, Conzistoriu sau Consiliu Episcopesc, stând la ortodocși din Conzilieri (asesori), la catolici din Canonici. El, bine, Catolici au cu 16 Canonici mai mulți decât ortodocși, pentru care statul are să dea ajutoare grele.

7. Seminarele teologice au câte un medic al lor, care să grijască de sănătatea tinerilor. Medicii seminarelor ortodoxe au o „diurnă” de 1000 Lei pe lună, iar cei dela cele unite câte 3000 Lei pe lună.

Si altele încă, - care toate arăta, că biserică ortodoxă română, a rămas și este și în statul român, înținută tot în coadă, cum era și în statul austro-ungar. Scoate la iveală că, ținând seamă de numărul credincioșilor uneia și celeilalte biserici, - biserică unită primește ajutoare dela stat cu 550 milioane Lei pe an, mai mult, decât capătă biserică ortodoxă. E acesta un lucru pentru care foia Metropoliei dela Sibiu se arată adăoc supărătă și jicnită.

Noi înțelegem supărarea și jignirea. Dar nu aflăm că e cu dreptate a se face din asta o vină Blajului, care prin oamenii săi știe sursele dela guvern că mai mult pentru biserică sa. - Asta o fac și bisericile minoritare strene, și nu le poți băga de vină că o lăzează și că, în parte și izbutesc. Nu e prost cine cere, ci trebuie să-și deschidă ochii cel ce dă.

Apărătorii bisericii ortodoxe române, dela Sibiu și din toată țara, trebuie să folosească chiar, împrejurarea că guvernul are mâna atât de largă față de catolici și de celelalte biserici neortodoxe, și să-i ceară cu țarie, ca să fie stăpân și împărtător drept între bisericile din țară! Să nu fie pentru unele mumă, pentru altele mașteră!

Să-i spună guvernului:

„Am fost înținut, noi români ortodocși, în negru nostru trecut, că Ceușotca, după ușă în casa noastră sărămoșescă, în pământul nostru străbun. Episcopii nosi au fost porunciti înaintea Principiilor calvini că să le bozeze, în râsul curtenilor, căii lor. Nu mai putem sărămoșa și azi în coadă bisericilor minoritare, după ce și viață și Legea de temelie a scumpiei noastre patrii noile, ne-au aşezat, pentru numărul nostru mare și înșinătatea ce avem pentru patrie, acolo unde și se cade, în fruntea tuturor! Nu putem fi „frunta” cu numele, și codașă la împărășirea cu bunuri dela Stat! Prea multă vreme am cerut, ne-am rugat, am strigat, să fie socotită și biserică noastră numai alătura, în rând, cu celelalte biserici creștine din țară, și nu am fost auziți. Azi când Legea de temelie (Constituția) țării, ne pună ca înțâia între celelalte biserici, ne e rușine să ne mai rugăm, ca să fie primită și biserică noastră în rând macar, cu celelalte și la împărășirea din bunurile statului, - o cureau aceasta! În toate privințele!

Căci nu se poate suferi mai departe, ca credincioșii ortodocși, care sunt 13 din 18 milioane, să plătească dările cele multe, pentru că din banii lor, să fie finantează belgug bisericile - celelalte, dă-

dul-și se acelora aproape de 2 pe atâtă (după numărul lor), pe se dă ortodocșilor.

Cu ce e mai bună episcopia tolică maghiară din Alba-Iulia și din Orade și cea din Timișoara ea să aibă mai mulți sfincii curteni. Episcopești și cu mai multă plătită de stat, cât Metropolia ortodoxă din Sibiu. Episcopile ei din Cluj, Arad și Caransebeș - ba mai bine și acel papista ungur, și de canonici români uniti dela Baj. Ungurii unitari abia sunt în Arcatul Români ortodocși într-un popor mai bun. Acestora li se testează un Episcop și sfîrtaici, scumpi decât unul Conzistoriu Eccl. Episcopesc ortodox!

Sau ce au greșit acestui Episcopiile ortodoxe din vechiul gat, cele care au stat cu credință veacuri, pe lângă terra lor, să fie cu mult mai slab ajutorate stat, decât oricare Episcopie stră din Ardeal, care și azi e - de mană țării?

Se dă bisericii surori unite și mult ca nouă. Nu crom să li dea mai puțin. E biserică nouă nească. Se ajută înălțarea unor șezeminte și a unor familii roșnești, în care statul are razum băca și îu noi.

Dar cerem altceva: Dați-ne nouă la fel! Să avem și noi atât de bine plătită, pe cum romano-catolici și frații greco-catolici. Caci - nu se poate să ne dă nouă mai puțin! Primim bucuria temelii pe care ati aflat-o ducând pentru ei: Ridicați-ne și pe noi, aceeași! Altfel - nu se poate!

Uaa dia două: Să statul să de unde da, și atunci ne ridică pe noi, macar acum după 10 ani, înținere înălță, pe o treaptă bisericile arătate ca așa de bisprijinute, - sau nu are, și atunci trebuie să scădă și acolo, până că va avea, - pentru totul!

Asta trebuie să o ceară concret bisericii ortodoxe române din țară.

Sub guvernul trecut, hind vor să se aduce nouă lege bisericească. Ministrul Cultelor luase oarecare măsuri în lege, cari n'au plăcut bisericile greco-catolice. Aceasta să-ni potrivit educerii noii Legi. Si întrumos să spără! A adunat poporul din 5-6 sate la un oraș și ieșit cu propria în frunte în procesiune demonstrativă împotriva planului de lege al guvernului, care i atingește de ceva ce nu-i placea în cele biserici. Se clocni colo cu voivoul cu cordonul de jandarmi, și preot fu lovit, un prapore căzu în pragul ușei, - dar căzu și prapoul guvernului, care se de înălță și schimbă legea în punctul neplăcut uneia din bisericile românești.

Oare jignirea ce se face bisericii ortodoxe de 10 ani, de a fi înținută tot înălția celorlalte și împărășirea ajutoarelor Statului, - să arăda drept acestei biserici a să dica și ea în picioare, cu toți Arhiecișii săi, și a cere să se repare odată nedreptatea umilitoare ce își face mereu?

Metropolia de Sibiu să nu își supără pe Blaj că - ajutat de oamenii săi foarte stăruitori, nu și guvern, alții prin Ministerul, - a căștagat ce au căștagat, și poruncită delă aceste căștaguri, să cean să-i se dea și ei CEL PUTIN atâtă zică: bă!

Supărarea bisericii ortodoxe

- În fața noului buget al Statului -

„Telegraful Român” prinde greșit lucrul și se supără, în loc să arate la dreapta lui deslegare.

Noul guvern a votat bugetul Statului pe anul 1929, și l'a împărțit celor ce se căde să încasă și ar avea un cuvânt de zis asupra lui, deși a trecut desbaterea lui în Statul țării.

Unii precepători în treabă, dela Conzistoriul Metropoliei ortodoxe române din Sibiu, cercetând noul buget, în ce privește ajutoarele ce se dau bisericilor din țară, - au aflat, că și de data astăzi, ca și în trecut, se face o mare nedreptate bisericii celei mai numeroase din țară, bisericii ortodoxe române, la împărășirea ajutoarelor statului. Bă spun, că nedreptățirea a crescut în anul de față, sporind ajutoarele date bisericii catolice și greco-catolice, mai mult decât sunt sporite și cele ortodoxe.

În foia Metropoliei ortodoxe dela Sibiu, se arată aceste nedreptăți. Pomenim aici, pe scurt, și noi unele din ele, pentru a înțelege la încheierea la care ne gândim.

Socotitorii dela Sibiu sunt supărăți, că, de pildă:

1. Biserica ortodoxă română, (care în trecut a fost crunt prigoniată de stăpânirea maghiară austriacă catolică) are așa de puțin pământ ca avere a tuturor bisericilor din Metropolie, că abia la 1777 de suflete i se vine avere bisericăescă de un jugăr de pământ, - pe când biserica greco-catolică (unită) are tot la 7 suflete un jugăr, iar cea romano-catolică/papistașă maghiară chiar la 6 credincioși un jugăr! Această stare de lucruri putea fi îndreptată din prilejul reformei agrare, anora mai dându-le, altora mai scă-

zându-le moșile, dacă cei dela îndeplinirea acelei reforme, erau înțelegerători de această nedreptate cu rădăcini în urâtul trecut și voiau să facă acum dreptate Cenușotcei cinstite și sfinte a acelor vremuri...

2. În bugetul pe anul de față, guvernul a luat pentru trebuințele bisericelor ortodoxe române (cu cea sărbească la olătă) suma de 803 milioane Lei, anume cu 26 milioane mai mult decât în anul trecut, - iar pentru bisericile celelalte a luat 202 milioane, ca un spor de 19 milioane față de anul trecut. La că sumă de ajutorare e mult prea mică pentru biserică ortodoxă cea atât de numărăsă, față de celelalte toate, - dar sporul de ajutor e mai bătrător la ochi, că bisericilor ne ortodoxe li s'a pus spor de ajutor aproape cât celei ortodoxe, deși astăzi de 3 ori de numărăsă!

Făcând apoi asemănare deosebită între ajutoarele ce le are dela stat biserica română unită, față de cele pe care le are biserica română ortodoxă (greco-orientală), socotitorii dela Sibiu se supără și mai mult laca de ce:

3. El afă că în bugetul acestui an, s'a luat pentru înfințarea de parohii noi ortodoxe (cerute de împrejurări, că s'au sporit sufletele în cutari filii ce erau păuă aci prea mici, și cari acum au drept a se preface în parohii de sine), - pentru 40 de parohii 225.000 de Lei, - iar pentru 10 parohii noi unite sunt lăsat 206 mil Lei! Adeca pentru a ajuta o parohie ortodoxă nouă, statul dă 5000 de Lei, pentru una nouă unită 20.000 de Lei.

Doi sori de-o dată

S'AU VĂZUT PE CER, LA COMLOS

Comlosul Mare 4 Februarie 1929.

Dile Redactori! În să imoărășesc cetitorilor „Liberății” o rară și minunată arătare cerească, care s'a văzut la noi în ziua de 3 Februarie.

Înălță cum s'a întâmplat: Fundzi de Duminecă, cu vreme buna și soare călduță, mulți săteni eșiseră pe afara unde, adunându-se pe la cele colțuri de uliți, stăteau de vorbă sau „la divan”, cum se spune pe la noi.

Stând, iacă numai că li se dă de veste, sa se uite în sus, că pe cer pe lângă soarele nostru, se mai ivise încă unul, la fel de mare și de strălucitor, încât nu-i puteai deosebi pe unul de celălalt.

A durat această minunată arătare timp de două ciasuri, când apoi strălucirea soarelui nou-ivit a început să păli, preschimbându-se încet cu lorile curcubeului, până ce a fost coperit de o aripă de nor ce se ridicase dela apus...

Cu toată dragostea:

Gh. Bălan (I. Seneca Bălan).

P. S. Ar fi de dorit, ca rândurile de față, să le vadă domnul Gavriil Todica dela Geoagiu, carele — după cât știu — se interesează foarte mult de atari fenomene creștini. La dorința, îi pot scrie și d-sale mai amănunțit.

Gh. B

Ce nume frumoase!

— CE SPORIRE DE ROMÂNII.. —

Dacă vrei să te veseliști sau mai bine să te întristezi, — apoi să cetești „Monitorul Oficial” (Gazeta Țării), la pagina Publicaționilor Ministerului de Justiție, care tipărește cererile de schimbare de nume a cetățenilor cărora nu le mai place numele pe care îl au. Găsești și cereri pe care le înțelegi. Pe unul îl chiamă Pavel Minciună și nu vrea să mai poarte acest nume, care să îi pui te miri când căutări moș al său, cât aievea, căt în glumă. Nici de Toader Măgaru nu mă mir că cere să îi se schimbe numele, căci bițul om să săturat a răspunde la întrebarea ce îi se punea la armata de căpitanul său în vreo cancelarie:

— Cum te chiamă?

— Toader Măgaru să fie cărtare...

Vrea să aibă și el un nume, că să nu se mai roage de cărtare când spune.

Dar de ce și-ori fi urât numele următorii:

Moritz Lieber din Ploiești, care cere să fie numit pe viitor Moritz Mihăilescu, sau scurtat numai „M. Mihăilescu” (ca să nici nu sănăuți dta, ca sub M. se ascunde Moritz, ci să-l crezi ceva Mihai sau alt română verde) — Apoi în același număr al Monitorului.

Moritz Goldenberg cere să-l schimbe pe viitor M. Georgeanu; — Filip Khon să fie Filip Cohanu; — Lazar Grinberg: L. Druianu; — A. Raupenstrauch: Al. Raupescu-Florentin; — Simil Schwartz: S. Sache Negreanu; — L. Z. Finkelstein: L. Petrescu; — Karl Schmerzhich: Carol Dornea; — L. H. Leibovici: L. H. Livescu; — Ianku Waldman: Iancu Valdeanu; — David Feldmann; David Câmpescu; — Bernad Kohn: Baba Costin; — Gherasim Wiss: Gh. Albeanu; — Harry M. Husscha: Horatiu Plăeșu...

Și la fiecare număr de „Monitor”

se pot ceta sute de astfel de cereri. La felul acesta jupânnii își ascund pistriu, ca să îi creză „Românii”, să îi se deschidă mai ușor ușile pentru sluji la judecătorile țării, în armată, în administrație, în învățământ (ca profesori), peste tot locul, iar de oră rămâne la negoțul ori meseria lor și odină se vor desfășura somnoroșii ăstaia dr. Români și n'or mai vrea să calce pragurile jidovești, pe ei să nu îi cunoască, la ei să meargă numai, ca la vrednicici — urmași ai lui Tudor...

Ce păcat ca legile țării nu opresc aceste înșelăciuni cu lumea de nume neoașe românești!

NOUTĂȚI

Carte pastorală au întocmit și îscălit toți Arhiereii bisericei ortodoxe, către poporul credincios, pentru lămuirea lui în ce privește schimbarea în mai bun a Calendarului, și apoi aşzarea Sfintelor Paști pe temeiul lui. Arată că și știința și Cunoanele, și nevoie vieții de toate zilele, și ținerea vechilor hotărîri ale sfintilor Părinți, și vechile bune obiceiuri ale bisericii, — toate au cerut, ca așa să se șeze sărbarea Sfintelor Paști, cum Sfântul Sănod a hotărî.

Cartea se va căsi în toate bisericile din țară, întregului popor.

Sfătuim pe bunii și înțeleptii creștini, să nu și mai bătă și ei capul cu acest lucru pentru care nu toți avem știință trebuie, ci să-l primim așa cum l-a hotărît Arhiereii după adâncă chibzuială, căci Ei au și iut mai bine ca noi toți, de ce au hotărît așa.

Încă 3 Conferințe la Orăștie Solii Universității din Cluj, Profesori cari merg prin felurite orașe din țară pentru a sămână din știința lor lumii ce îi va asculta, — ne vestesc, că și la Orăștie vor fi ținute încă 3 Conferințe, — afară de cele de mai multe cari toate au fost unele cu sitele mai pline de știință și predate în formă foarte plăcută. În următoarele zile ne vor cerceta încă:

La 16 Februarie, dî Prof. Ovidor Ghibu, vorbindu-ne despre: „Problema pressei în noile provincii” (Rosuții gazetelor în ținuturile nou aliuite la România).

Dî prof. Ghibu, care a stat timp mai indelungat în Chișinău (Basarabia) conducând acolo ziarul românesc „România Nouă” și a văzut ce rost mare avea acolo ziarul românesc, dar și ce greu se putea ține în pioasre (până ce a căzut de 2 ori!), e prea chemat a arăta acest rol al pressei în „noile provincii”, atât în Basarabia, căt și pe la noi. Și stim dinainte că conferința dsa va fi plioă de învățătură pentru Români îi bine înțelegători ai mersului, nu prea îmbucurător, al pressei (gazetăriei) aici la noi.

La 2 Martie va vorbi dî prof. P. Grimm, despre W. Shakespeare, — la 16 Martie dî prof. Stefanescu Goangă despre „Feminismul în lumeni psihologie”.

Atrăgem ținarea aminte a publicului asupra acestor Conferințe, la cari conduceerea despărțământului „Astra” din loc, învăță călduros.

Intrarea benevolă în folosul Despărțământului „Astra” pentru înființare de Biblioteci populare la sate.

Ucigașii cu spirit metalic, sunt închiși și Trei (din zecile de însă) dintre fabricanții de spirit metalic ucigaș, cel dintâi descoperiți și dovediți asupra faptului, anume Haimsohn, Schader și Marku

Kohn, sunt închiși la Văcărești (închisoarea de lângă București) de 2 luni de zile. La înplinirea lunii a doua, tribunalul a hotărît să fie lăsăți și își depare închiși, — până îi se va face judecata. Sunt învinuiri de omor prin negrijă.

După ei, acum 2 săptămâni au mai fost închiși 3 din proprietarii unei mari destilerii zise a fi franceză „Breson” din București, dar parță franțuși cu pistriu.

Guvernul pregătește legea, după care să fie urmăriți cei ce mai pun în vânzare beuturi otrăvitoare. Planul prevede pedepse însemnate în bani, dar prea ușoare de închisoare. Îndeosebi lipsește din el, aceea la ce ne gândim noi: *Să se iee pentru totdeauna dreptul de negoț cu beutură celui prins, ba tot neamului lui păcătos!*

— Atrăgem ținarea aminte a cetăților asupra „Catalogului” cărților de multbune făcătoare, „rișana” din Brad, care a ajuns să avea un căstig curat de 1 milion și 160 de mii Lei — vom vorbi încă de o frumoasă înaintare a acestor bănci.

Răscumpărare. Domnul profesor Teodor C. Pop dela liceul „Aurel Vlaicu” a bătovit a dărui Orfelinatul „Lt. Răduț” din loc sumă de 300 Lei drept răscumpărare a felicitărilor de ziua onomastică.

I se aduc călduroase mulțumiri. Președintă: Aurora Dr. Dobo.

Județul Zerind cu așa de frumos trecut românesc, desfășurat de Unguri tocmai pentru că era prea românesc, — e vorbă să fie înființat de nou, cu scaunul de conducere la Brad. De mult și mult am cerut noi acest lucru. Dorim din toată inimă înăpuirea lui.

Pentru boneți

N-am putut face încă oprirea folilor, la cei cari n'au trimis plata pe anul de față, — căci mulți se grăbesc acum să ne trimit bani sau cereri de a nu opri, — și le-am mai dat răgaz săptămâna asta.

Acum însă opri, și numărul viitor va mai merge numai la cei ce au trimis bani sau ne au scris.

Acela dar, cari numărul viitor vor vedea că nu le-a mai mers, să știe că li s'a oprit trimiterea. Și, de cumva să simți nedreptății, știind că ei au trimis bani și că doră poate fi o greșală la noi, — sunt rugăți a ne scrie numai decât, arătându-ne: cănd și cât au trimis?, și că ei de-adreptul ori cu alt-cineva la un loc? Vom cerceta și vom îndrepta îndată greșala. — Dar să nu aștepte să treacă săptămâni fără a ne scrie.

— Atrăgem ținarea aminte a cetăților asupra „Catalogului” cărților de multbune făcătoare, „rișana” din Brad, pe care-l admitem la numărul de față.

Capitala județului Alba e azi cu numele Albăjulia, de fapt e tot Aiudul unguresc, oraș anume susținut de Unguri pentru a intuneca Albăjulia, care prea are în trecut ei amintiri mari pentru neamul Românesc. La nouă împărțire a județelor s'a hotărît, ca Albăjulia să fie pe viitor capitala (orașului conductor) al județului Alba. Dar dia lipsă de zidiri pentru multe dñe. gătorii, acelea nu s'au putut încă trece dincoace.

Acum o Delegație (solie) de fruntași din Albăjulia a fost la București și a rugat guvernul, ca până la Maiu, când vor avea loc sărbările mari de 10 ani de la unire, — capitala județului să fie de fapt mutată la Albăjulia. Li s'a răspuns că se va face total pentru a se împlini a-

ceastă cerere dreaptă a fruntașilor din Albăjulia.

CONVOCATOR

Comitetul Școlei Primare de Fete a Statului din Orăștie, convoacă „Adunarea Generală” a acestei Școli, pe Joi, în 21 Februarie a. c., în sala clasei IV a, la orele 4 p. m., pentru desbaterea și aprobarea grădiniștilor anuale prezentate de Comitet.

Orăștie, la 12 Februarie 1929.

Preș. C. Balu. Secr. M. Drăgușescu.

Gerul săpraznic ce ne ține în cleștele lui de o lună de zile, îngătă toată Europa. În Europa de mijloc cel mai mare ger e în România și Cehoslovacia. Trenurile merg cu greu și sosesc cu mari întâzieri. Multe linii sunt înzapezite de opresc trenurile în loc.

— De grosă gerului, Ministerul școlilor a închis școlile de copii din toată țara în săptămâna de față.

Mai scad județele. Noua lege pregătită de guvernul de acum, are în plan să mai scadă numărul județelor, căci sunt unele prea mici, de nu se face să mai aibă și ele Prefecturi și tot ce țin de acelea. Dela 71 căte sunt azi, e vorba să se scadă la 65. E în plan să se desființeze județele din Moldova: România și Vaslui, din Oltenia Gorjul, apoi 3 din Bucovina, ca fiind foarte mici. Cei de pe acolo înce se impotrivesc că pot.

— Ioanu II al cărui tron îl dăde în „Foata Interesană”, afișăm, după încheerea Roli, că a murit la 16 Februarie.

Cineaza „Astra”. Joi seara extraordinarul film „J'accuse” monumentală aperă a lui Abel Gance, ceea mai grăioare zbuciumare în contra grozăvilor războiu lui.

Duminică după masă și seara amuzantă comedie „Hai încoace înnoiatule”, interpretată cu concursul celebrului artist „El”.

Legătorie de cărți românești, în Deva. Cu placere vă invităm, că dî Dumitru Pardos, legător de cărți (compactor) în Orăștie, și-a deschis o filială și în Deva în strada Avram Iancu 2 (îngă Prefectură). Atrăgem ținarea aminte asupra Compactoriei românești din Deva.

S-a scumpit tutunul dela 1 Februarie. Dar tutunul de pipă și țigările cele mai de rând, au rămas tot cum au fost.

O femeie din Deva, să prestează serviciul, spălată astăzi loc pe zile de 1 Martie a. c. în

— 1-3 D. Solomon Orăștie.

LA DEVA

8- Cetate

un *cancelist* într-un

BIROU ADVOCATIAL
doamnă nemănuitură o jumătate de zi dimineață. Oferte la

Advocatul Ion I. Moță
Deva
(0) 1-3 Str. Regale Ferdinand, 16.

Casă de vinzare

stăcod din 3 camere (odăi) curăță, poroș, gădiniș și usă No. 1 din uliță Mihai Viteazul (zoș ce str. Săcalui, lângă moara din dorm). A se adresa pentru informații mai de aproape în casă, la: Nicolae Cărdărescu.

(0) 1-2

„CRIŞANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍA, SOC. PE ACTUL. ÎN BRAD

CONVOCARE

Domnii acționari ai INSTITUTULUI DE DREIT ȘI ECONOMÍA „CRIŞANA” sunt invitați prin aceasta să participe la

A XXI-a ADUNARE GENERALĂ ORDINARĂ

care se va ține Joi în 7 Martie 1929 la orele 3 și jumătate p. m., iar în cazul, că nu se vor prezenta acționari în număr suficient, adunarea generală se va ține la 14 Martie 1929 în localul institutului din Brad, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constituirea.
2. Raportul Consiliului de Administrație și al Comitetului de Cenzori, Bilanțul anului 1928, distribuirea profitului și darea absolutului.
3. Alegerea alor 4 membri în Consiliul de Administrație pe termen de 3 ani; 1 membru pe 1 an.
4. Fixarea marcelor de prezență pentru Consiliul de Administrație și a spese lor de călătorie pentru Comitetul de Cenzori.

Brad, la 5 Februarie 1929.

(1654) 1-1

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

ACTIVA	Contul Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1928	PASIVĂ	
Casă numerar	2 897.811—		
Disponibil la bănci	1 343.974—	4 241.785—	
Cambii	25 134.580—	35.613.250—	
Cambii cu acoperire hipotecară	10 478.670—	5.373.301—	
Credite de cont curent		1.170.000—	
Obligații cu acoperire hipotecară	339.511—	30.000—	
Obligații cu covenți	122.290—	461.801—	
Marfă (găină, făină și petrol)		28.585.460—	
Avansuri pe efecte		436.200—	
Efecte proprii			
Imobile		29.021.660—	
Mobilier		7 059.550—	
	1.178.449—	170.775—	
	166.105—	53.118—	
	690.143—	897.251—	
	385.000—	246.903—	
	100—	1.110.677—	
	48.109.934—	48.109.930—	
PIERDERE	Contul Profit și Pierderi la 31 Decembrie 1928	VENIT	
Dobânzi:			
Depă depunerile	3.382.530—	Dobânzi	7 052.021—
" roescont	395.128—	Dobânzi dela efecte	42.405—
Fondul general de rezervă	237.057—	Chirii	104.745—
Fondul de pensiuni	137.304—	Venit dela mărfuri	269.182—
	4.152.019—	Provisioni	587.166—
Cheltuieli:			
Salare, aduse și bani de cvartir	1.253.125—		
Imprime, registre, porto, div.	593.253—		
Jetoane	70.100—		
Impozite	876.345—		
Profit net	2 792.823—		
	1 110.677—		
	8 055.519—	8 055.519—	

ss. GHIŞA
director executiv — expert contabil,

Brad, la 31 Decembrie 1928.

Pentru contabilitate:
(ss) Maria Văcerdi.

C O N S I L I U L D E A D M I N I S T R A T I E

ss. Aron Roman, președinte. ss. Dr. Neva Oncu, v. pres. ss. Dr. Teodor Băbuția. ss. Virgil Bulz. ss. Carol Schenk.
ss. Ioan Imperat. ss. Dr. Cornel Giava. ss. Ioan Cucean. ss. Dr. Iacob Oncu. ss. Andron Bogdan. ss. V. Ambrus.

C O M I T E T U L D E C E N Z O R I

Să binevenim Comitetul de Cenzori și să le mulțumim că au venit și să le sărbătorim.

Președinte: ss. Iosif Comșa. ss. Al. Draia. ss. Ioachim Ioan. Brad, la 5 Februarie 1929. ss. Brutus Păcurariu,
contabil expert.

Domnilor Acționari,

Aveam onoare să Vă raporte, că cu ocazia controlului nostru, exercitat în decursul anului 1928 asupra gestiunii băncii noastre, am constatat atât la Centrală, cât și la Sucursale, o administrație corectă și corespunzătoare, iar conducerea la înaltime; încât Vă putem asigura de cea mai bună ordine.

Am examinat încheierile anuale ale societăților pe anul 1928, și le-am găsit în bună regula. În deosebi am verificat conturile Bilanț și Perdere & Profit, și le-am găsit exacte și în perfectă consonanță cu registrele băncii.

In consecință avem onoare să Vă propune:

1. Să primiți raportul general al Consiliului de Administrație.
2. Să aprobați societățile încheiate la 31 Decembrie 1928, prezentate D-voastră.

3. Să primiți proponerile Consiliului de Administrație, cu privire la repartizarea profitului net de 1.110.677—.

4. Să primiți și celelalte proponeri ale Consiliului nostru de Administrație și

5. Să ne dați descarcarea obiceiuită pentru anul de gestiune 1928, astăzi nouă căt și Consiliului de Administrație.

De încheiere mai constatăm, că ultima emisiune închiriată la 15 Decembrie 1928, a reușit pe depin, și sperăm, că efectele ei bune se vor arăta.

Brad, la 5 Februarie 1929.

C O M I T E T U L D E C E N Z O R I :

ss. Iosif Comșa. ss. Alexandru Draia. ss. Ioachim Ivan, Președinte
ss. Ioan Fugăță. ss. Petru Câmplean. ss. Brutus Păcurariu,
contabil expert